

*OM FÖRSTÖRELSE,
OTILLRÄCKLIGHET OCH
HANDTAG
ETT SÄTT ATT HANTERA
KLIMATÅNGEST?*

*LOVISA SMEDJEBÄCK
YOUNGSTRÖM*

*KANDIDATEXAMENSProjekt
RAPPORT VÅR 2017, KONST-
NÄRLIGT KANDIDATPROGRAM
I SMYCKEKONST, HANDLEDA-
RE: KARL HALLBERG*

HOW DO I HANDLE MY ANXIETY OVER CLIMATE CHANGE

Allt är tyst och stilla här. Solen kastar sig på väggen. Fåglarna gör som de brukar. Jag mår bra. Jag har det ju bra. Men så det där som skaver, det som skär i hjärtat. Som handlar om skuld.

Jag försöker vara miljömedveten.

Jag äter inte kött, men jag överkonsumerar ost och mjölk. Jag dricker ekologisk öl ur aluminium.

Vi förstör jorden. Och jag räcker inte till.

*HUR KAN JAG HANDTERA MIN KLIMATÅNGEST?
I am makeing handles.*

Hur mycket kan ett handtag bära? Frågar Karl Hallberg. Hur liten är klimatkrisen, tänker jag. När jag sopsorterar mina sopor så vet jag att det inte gör någon skillnad, men ändå mår jag lite bättre av att göra det. Det berättar något om vilka intentioner jag har. Jag började med att sopsortera, sen blev jag vegetarian.

Jag tror att vi förstår saker på ett annat sätt genom att ta ner stora frågor på marken och försöka göra dem begripliga, genom material.

	10
Handtag och jordens förstörelse	13
Min utgångspunkt bottnar i	20
Berättelsen om arbetet	88
Det som jag hinner	124
Om jag backar och tittar på det jag har gjort	126
Fler och kanske avslutande reflektioner	130
Källförteckning	

HANDTAG OCH JORDENS FÖRSTÖRELSE

Jag har gjort handtag förut. Handtagen blev ett ställe där smyckekonstnären och arkitekten i mig kunde mötas. Jag är både och. Handtaget är för mig ett smycke. Det är dörrens smycke, rummets smycke.

Jag har försökt binda ihop arkitekturen och smyckekonsten förut, först genom att avbilda arkitektur i mindre format. Zoomat ut, föreställt mig stora komplicerade hus som små och mycket detaljrika smycken. Men det är bara en romantisk bild av arkitektur. Byggnader ska upplevas med din kropp. Jag kan uppleva rumslighet i rum och i smycken. Men samtidigt är det abstrakt för mig. Handtag är istället direkta och konkreta. Det är en av de få saker i arkitekturen som vi faktiskt rör vid.

Under kursen Parafra (ht16) valde jag att parafrasera handtag från en 50-tals-lägenhet, lägenhetssmuséet i Kortedala. Ur projektet kom ett tiotal handtag, mestadels snidade i trä, där jag utforskade handtagets form och taktilitet. (*bild 1*)

Förr, för sissådär hundra år sedan, såg inte alla handtag likadana ut. Då gjordes de mest för hand, av olika personer. Jag upplever att handtag som gjordes förr utformades med mer respekt och vördnad för både materialet och för handen. Den svenska standarden, rationaliteten, borde ha utvärderat sig själv för länge sen.

Handtag är ständigt närvarande i vår vardag. Vi öppnar och stänger dörrar med dem. Jag använder dem hela tiden, men oftast utan att ens notera att jag gör det. Det sker per automatik. Men när jag lägger märke till dem, inser jag hur lite kärlek som har lagts ned i dem. Mina kökshandtag har vassa kanter, jag river mig på dem onödigt ofta. Handtaget till mitt badrum är obekvämt att använda. Det har inhandlats av någon fastighetsägare utan tanke på att en av våra mest känsliga kroppsdelar ska hantera dem.

Handtagen har i grunden denna kontext. Men för mig behöver

handtag inte nödvändigtvis sitta på en dörr eller en låda. Jag ser handtag som något som en greppar med handen och det kan därför likväl placeras mot kropp.

I min teoriuppgift (ht16) la jag fokus på miljö, ett av de ämnen som jag själv slåss emot mest i mitt varande i den här världen. Det är svårt för mig att vara människa, när jag vet att det påverkar klimatet. Efter att ha lagt ned mycket tid åt att tänka på vår förstörelse av Jorden, insåg jag att jag måste rikta min uppmärksamhet dit. I kursen Mötesplats (ht16) undersökte jag därför förstörelsen, som ett mörker eller något dolt. Det resulterade i ett antal formundersökningar på temat. (*bild 2*)

Material och materialitet är ett språk. Vi hade kropp innan vi hade prat som Richard Schecner sa.¹ Jag tror att materialitet (hur vi upplever/uppfattar material) har betydelse för hur vi bryr oss om de ting vi har runtomkring oss. För mig är det i alla fall så. Ting, vars materialitet inte påverkar mig, värdesätter jag mindre. Och jag tror att vi behöver värdesätta ting mer. För ju mindre vi värdesätter det vi har runtomkring oss, desto mer kommer vi att konsumera saker som vi inte behöver. Och genom det förstöra Jorden.

Det känns som att vi försöker polera ytor på allting runtomkring oss, men det ljusa och frächa är ihåligt för mig. Det är som att materialen vi omger oss med blir mer och mer är sterila, en kan inte längre se vad de egentligen är.

MIN UT- GÅNGSPUNKT BOTTNAR I

Ja, Jorden är sårad. Den mår inte bra och det gör djupt ont i mig. Min vilja var att i det här projektet leva med min klimatångest och påverkas av den.

Handtag är ett ting som vi praktiskt sätt behöver, men som för det mesta inte säger oss någonting alls. Jag ville se om jag kunde få handtagen att berätta någonting. Om material och materialitets betydelse för vår fysiska värld.

För att få dem att göra det ville jag använda begrepp som påminner mig om något som är sönder, sårat. Otillräcklighet, det förstörda, det mörka eller dolda.

Jag ville arbeta i olika material, kanske hitta materialets egen sårbarhet, dess frustration eller dess otillräcklighet. Kan material uttrycka frustration? Hur utformar jag handtag så att de påminner om Jordens sårbarhet?

BERÄTTELSEN OM ARBETET

6 FEBRUARI

För att ha någon ände att börja i bestämmer jag mig för att göra i aluminiumfolie. Aluminium är ett material som vi har i vår vardag, det är tunt, det går enkelt att skapa former. När vi inte använder det längre skrynklar vi ihop det och slänger det i metallåtervinningen. Det är förstört när det är ihopskrynklad.

Jag känner på det med handen, det formar sig lätt. Försöker forma det som jag tycker att ett funktionellt handtag skulle se ut, beroende på var det sitter. Jag knyckar det, jag slår på det. *Jag försöker tänka på det som om aluminiumet vore Jorden och tänker ut olika sätt att behandla det illa.* Jag eldar på det. Det är förstört och håller inte för något.

Jag hittar ett rör i aluminium och börjar slå på det. Jag sågar på ytan, jag fräser elakt på det. Jag valsar på en annan bit rör och värmer det tills ytan smälter. Det är förvanskat.

Jag försöker vara vild.

Jag testar i lera. Jag geggas med den. Får den att torka och drar i den. Den krackelerar och ser svulstig ut på samma gång.

Jag letar. Jag snidar i trä, jag misshandlar träet, det bildas spån. Jag bränner träbiten svart och de fina snidade spåren försvinner helt.

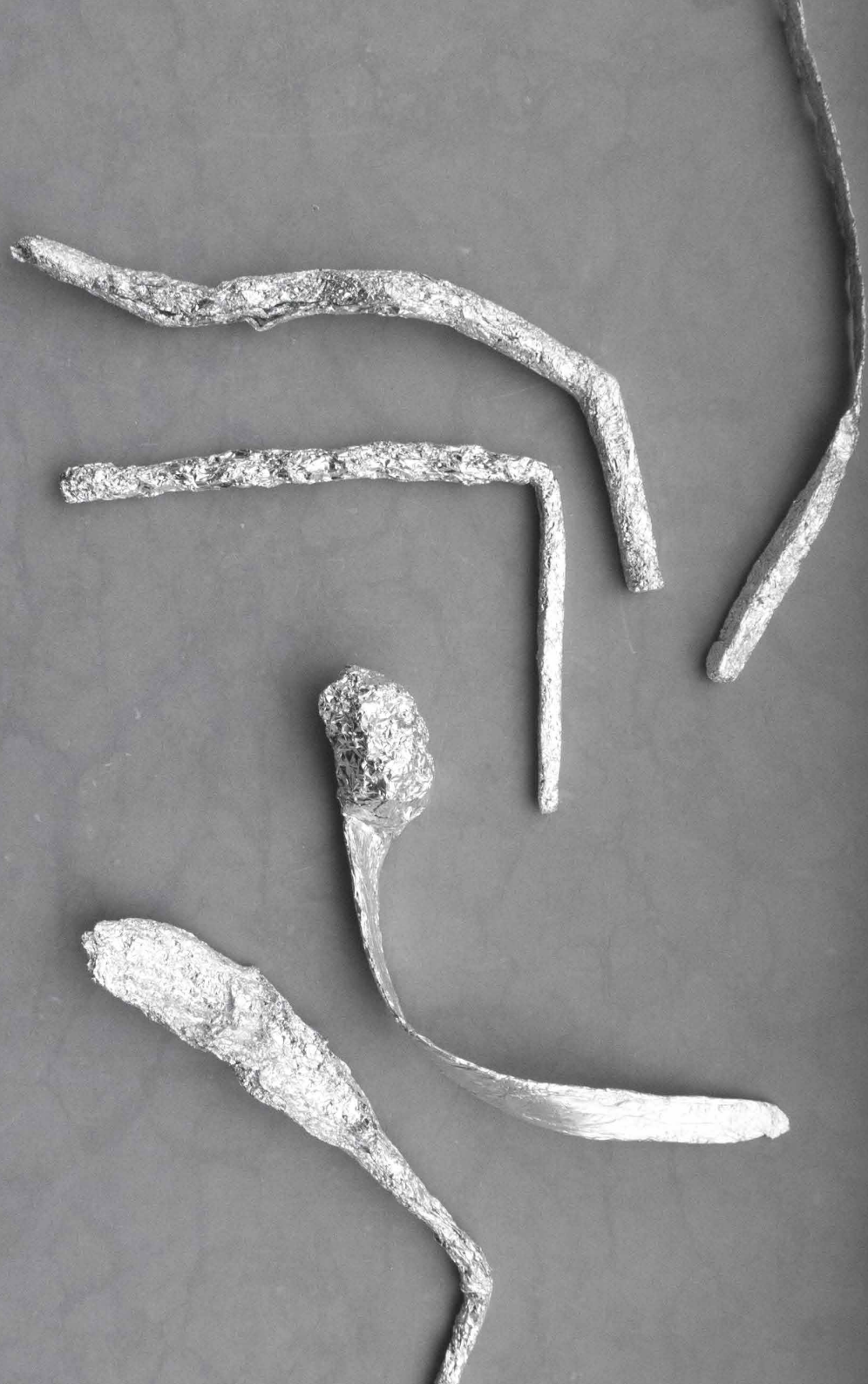
Jag geggas i vax som jag värmt upp. Det blir mer vulgärt än sårat. Men jag vet inte vad jag letar efter.

Jag formar bivax till något som ska se ut som att det rinner. Det påminner om något obehagligt, missbildningar. *Men jag vet inte vad jag letar efter.*

Jag gör nästan alltid många saker samtidigt, olika delar löper parallellt. Det känns kaos.

Bild 3

OM FÖRSTÖRELSE

Jag googlar, läser om olika sätt utvinning av material förstör planeten. Jag undrar om det är viktigt för mig att vara miljövänlig i det här projektet? Jag svär över att allt jag gör kräver material och energi.

Att vara miljövänlig betyder för mig att en har insett att vi är beroende av jorden för att kunna leva, och att det får betydelse för hur en lever sitt liv. För att orka bry sig om det, när vi ju fortfarande lever i ett land där vi knappt märker av klimatförändringar, behövs också ett vidare perspektiv. För mig betyder det att jag försöker se på jorden (och människorna på den) som en kropp. Det är svårt ganska ofta, vi människor tänker mycket på oss själva. Men jag tror ändå att det är den tanken som gör att jag orkar bry mig om det här klotet. Det är delvis för att jag bryr mig om människorna som lever i förstörelsen och i kris, på andra platser på jorden, som jag känner skuld.

Men jag är också rädd, livrädd, tänk om jag ska komma att få uppleva förstörelsen själv.

Vad handlar Jordens förstörelse om? Och vad har egentligen handtaget med den att göra? Handtaget är en sak som vi tycker att vi behöver. Det finns alldeles för mycket som vi tänker att vi behöver.

Fy för alla som tycker att de behöver saker som de inte behöver. Är jag en moralist? Antagligen.

I tanken skulle kanske avsaknaden av handtag på en dörr vara det absolut tydligaste sättet att visa på Jordens sårbarhet. En dörr som inte går att öppna. Eller handtaget som hamnar i handen istället för att öppna dörren.

13 FEBRUARI

Regnet öser ner. Kanske behöver mina handtag ett sammanhang för att jag ska kunna komma vidare. Jag funderar över kontext och koncept. *Jag är lite rädd för att konceptualitet ska ta död på den mystik (det hemlighetsfulla, otydliga, ogreppbara) som eggjar mig i. Samtidigt vill jag att det jag gör ska ha flera lager, det ska inte bara intressera mig i sin form och i sitt uttryck.*

(Wabi Sabi. En inredningsstil bland annat. Det handlar i grunden om att leva ett enklare liv, närmre naturen och att acceptera förgängligheten och skönheten i den. Låta materialen vara som de är. Se det vackra i det ofullkomna, det ickeperfekta.²)

Jag vill vara i de känslorna. Men istället bestämmer jag kontexter för mina handtag.)

Vad kan finnas på andra sidan dörren? Är det en tillverkare till urdåliga, meningslösa plastobjekt? Tiger, kedjan som spottar ur sig billiga och ganska ofta snygga vardags- eller pysselgrejer? Är det Ikea, konsumtionens mekka? Är det klädkedjor?

Nej.

Jag lyssnar på "Klotet" i P1. De har ett nytt inslag med lyssnarfrågor, de diskuterar om det är bra att använda torrschampo eller inte.³

Jag måste sluta skylla på andra som slösar. Jag måste gå till mig själv. När känner jag mig otillräcklig? När brister jag?

När jag försöker göra rätt, men det bara blir fel.

Det finns många stängda dörrar. De ser öppna ut, de är öppna för

mig och i det här landet, men om jag tänker efter så är de egentligen stängda.

1. Jag ägnar mycket tid åt att försöka göra rätt, i vardagen. När jag köper en "ekologisk" t-shirt och det visar sig att den bara är 50% ekologisk. Vilket betyder att 50% av bomullen inte är ekologisk, sen är den säkert 100% efterbehandlad med olika icke-miljövänliga kemikalier.

2. När jag får höra att det krävs lika mycket energi att tillverka en kasse i plast (om den återvinns på rätt sätt) som en tygkasse om den används i 65 år. Varför har jag 30 tygkassar hemma?

3. Jag är vegetarian. Men jag överkonsumerar mjölk och ost.

4. Jag köper vegansk lunch take away och får den inslagen i plast- och aluminium.

5. Jag gillar att ha växter hemma, jag känner mig i härlig kontakt med naturen. Problemet är bara att i princip alla växter är uppodlade i en gigantisk fabrikslik miljö. Vilka kemikalier de använder har jag ingen aning om. Men nära naturen känner jag mig.

Jag kommer på många fler exempel och får hög klimatångest. Jag sorterar in dem i kategorierna textil, trä/växter, mat och olja(plast, paraffin). Jag föreställer mig dem som handtag, ser hur de skulle kunna fungera eller inte.

Det rinner till. Nu vill jag göra allt på en gång. Alla handtag samtidigt.

OM ATT ANVÄNDA TRÄ

Jag tror att jag ser på trä som ett relativt hållbart material. Min relation till trä består i kakelugnseldning, möbler och byggnadsmaterial. Jag eldar inte själv, men i min uppväxt var det så vi värmdes upp huset, det var rakt igenom helmysigt. Jag tycker om att omge mig med möbler i trä. Det är som att allting med trä är vänligt och härligt.

Men den här relationen till naturen är inte helt enkel. Avverkning av skog är inte enkel. Det finns olika anledningar till att skog avverkas på olika platser på Jorden. Problemet är att jag inte ens reflekterar över hur det påverkar den. Det har med kol att göra. Som är en ovärderlig funktion för Jordens funktion.

Det är inte bara för mig att ta det jag vill ha. När jag köper saker som jag tycker om att ha hemma så vet jag inte vad det verkligen kostar. En ogenomtänkt fåfånga.

Jag tänker att handtaget ska vara otympligt som en möbel. Istället för att öppna dörren som ett vanligt handtag ska det löpa runt sin egen axel, med tre ledade delar. Komplicerat. Jag skissar på lösningar till mekanism, det är svårt men jag får hjälp.

Jag hittar en bortglömd trumpinne. Den har misshandlats när någon gång på gång slagit emot trummans stålkant. Jag tar en slatt av en rundstav och behandlar ytan. Karvar i den, slår på den, slår med den, hackar med en kniv på den. Det ska se förstört ut. Som en skogsskövling. Tillslut får jag till en yta som är ruggig, jag får vara försiktig med den så att inte spånet faller av.

Att förstöra något som är fint snidat gör ont, men det är värt det. Jag vågar bara inte göra det än, jag lägger det åt sidan så länge.

2 MARS

Med hjälp av papper och penna tar jag mig tid att tydliggöra nio handtag som jag skulle vilja blev. Deras arbetsnamn är skogsavverkning, petroleum, habegär, engångshandtag, någonting hamnar fel i sopsorteringen, att städa, inomhusväxter, att köpa ekologisk öl i aluminiumburk och min kravmärka kofta som krympte i tvätten.

OM SKRÄPET

Vi flyttar till en ny lägenhet. Den har inte blivit ordentligt städad så succesivt börjar jag grovstäda delar av den. Det är smuts, skräp och avfall som ska bort. Slängas. Det finns alltid saker som är på ställen där jag inte uppskattar det. Att leva innebär att skapa biprodukter. Min hud faller ju av. När jag handlar apelsiner får jag alltid förpackningen att ta hand om också. När jag slipar, faller det spån ned i mitt knä. När jag gjuter, försvinner då vaxet ut i ingenstans när det bränns upp?

Det finns en tillfredsställelse i att jag knappt använder några nya material. Jag återvänder från gamla projekt och gör dem till nya. Har försökt spara på mitt skräp. För varje gång jag slängt saker i papperskorgen får jag skuldkänslor. Jag har valt att se mitt avfall i ögonen.

Jag börjar tillverka handtag av skräp och gör gjutningar av dem. Maskeringstejp i aluminium, träspån i aluminium, träspån i brons.

Jag petar i jättevarmt aluminium med en pinne. Aluminiumet betar sig som varm mjölk och bildar en slags hinna som måste tas bort innan en gjuter. Det är vackert, fast att det är skräp. Jag vill tänka på det som den bästa biten, den gräddigaste. Den skapar ett töcken som glittrar och liknar inte alls den matta aluminium som en oftast ser.

Det är skräp överallt på min arbetsplats så när jag ska ta fram mina silverslappar hämtar jag ett rent papper för att inte tappa bort silverret. *Det är konstigt att de futtiga bitarna av silver är mindre skräp än kolet och spånnet.*

Jag städar en sked från bivax. Doppar skeden i smält bivax. Det doftar sommar. Jag väntar någon sekund tills bivaxet stelnat litegrand. Sen tar jag min kniv och täljer bort vaxet från skeden. Gör skeden ren och fin. Vaxet har lagt sig nästan som en fjäder på kniven. Jag bygger ett handtag av dem och bygger ett gjutträd av handtaget. Gjutningen går bra. Nu städar jag aluminiumet från gips.

Min tanke är att handtaget inte ska fungera, eftersom det är i aluminium. Jag tänker att det kommer gå av, eller att staget (pinnen som sätts in i dörrens handtagshål) kommer att nötas bort. Men det är långsökt, handtaget fungerar. Kanske skräp öppnar dörrar?

9 MARS

Jag är splittrad och överspänd. Jag känner mig lite låst i det konceptuella. Det borde hjälpa mig att sortera bort det som inte passar in i projektet och fördjupa det som passar in. Men jag vill inte ta bort. Jag vill inte lägga all tid på att nörda ner mig i en liten del av projektet. Det känns som att projektet brister om jag inte visar nyanserna och komplexiteten av min klimatångest. Olika berättelser som tillsammans ger en övergripande bild. Jag är rädd för att antingen göra saker för tydliga, eller för otydliga. Jag vill att det ska vara begripligt, men inte uppenbart.

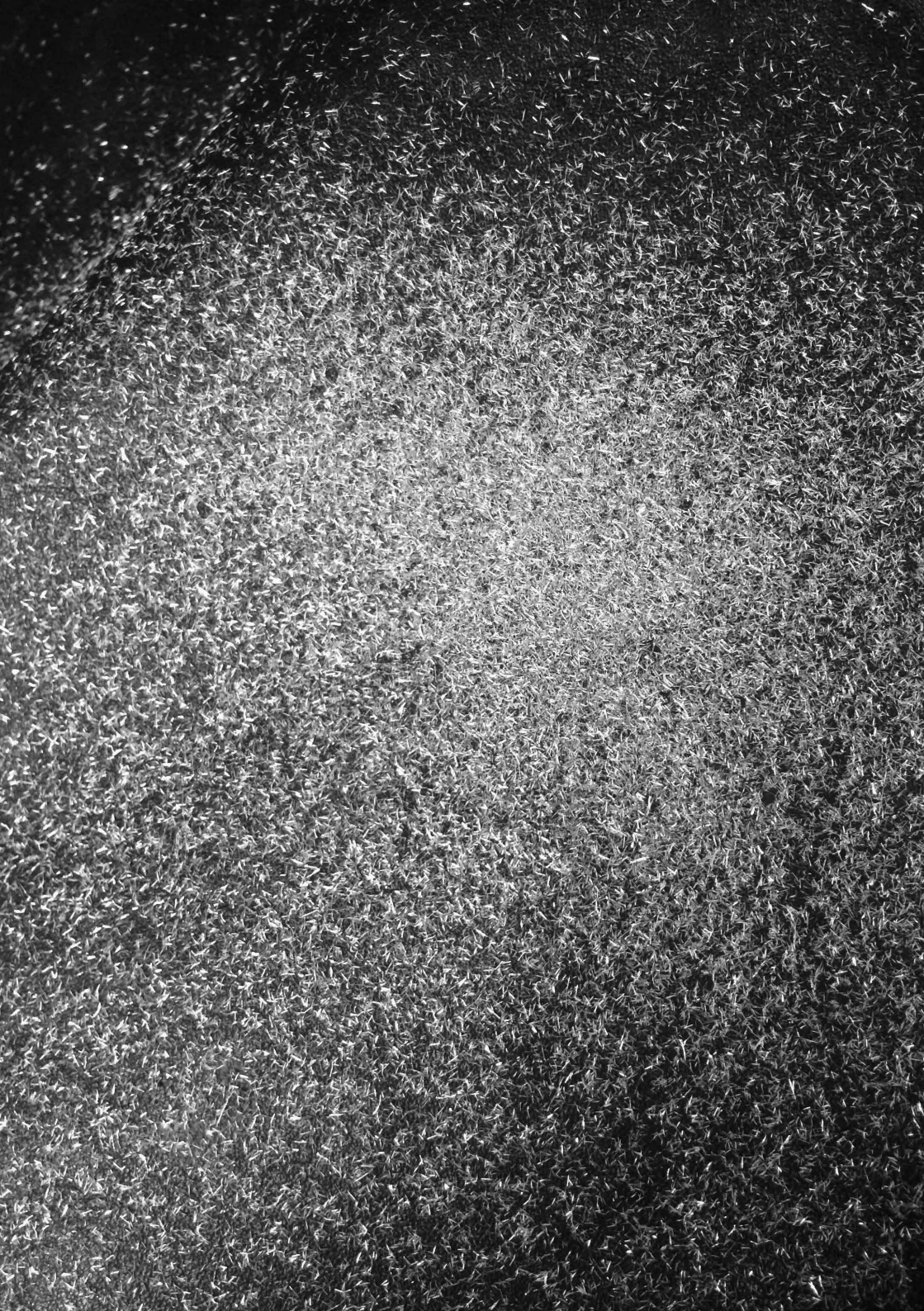
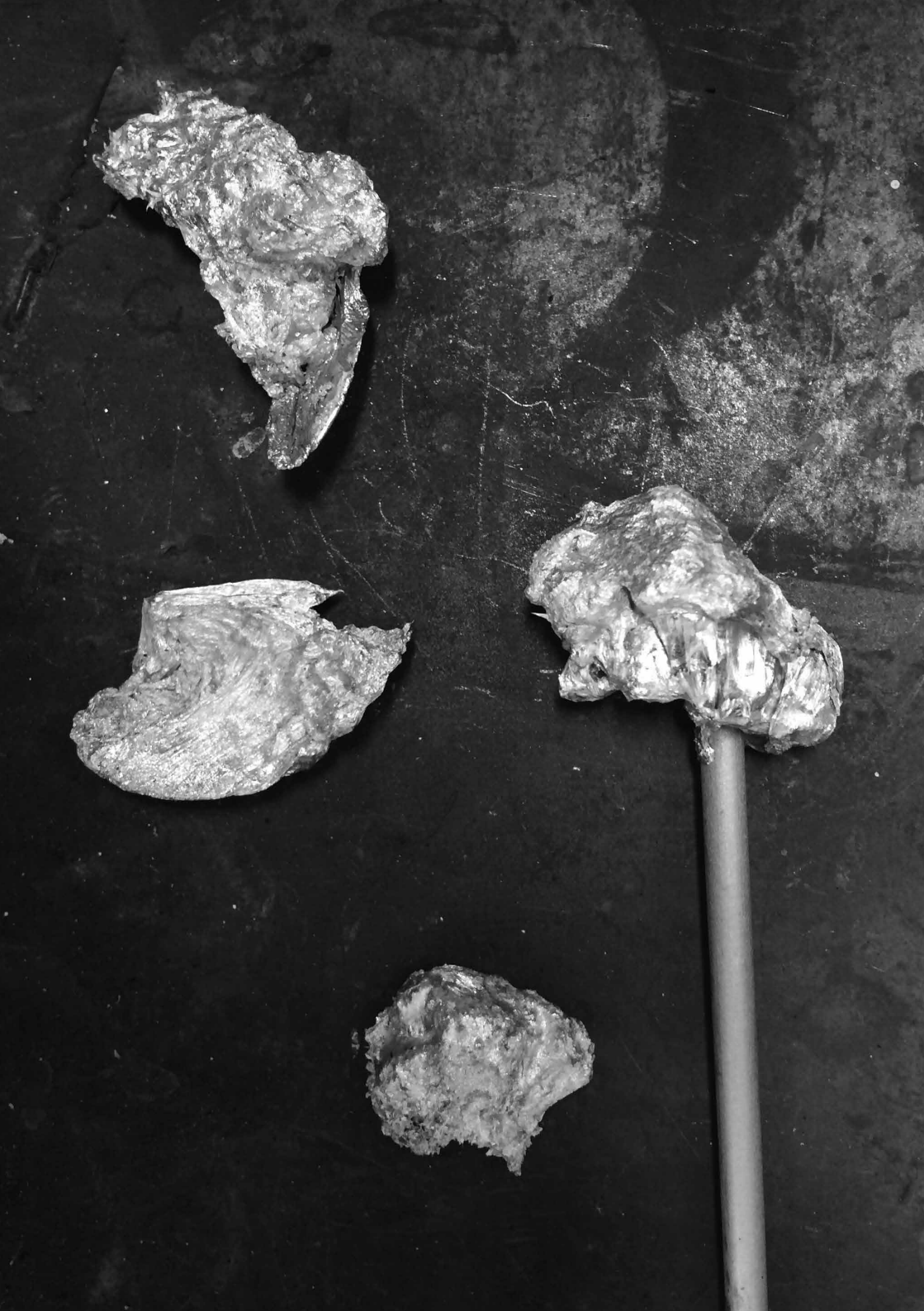
Usch. Det är svårt. Det känns som att det skulle vara enklare att göra handtag som mest bara fungerar och är vackra. Handtag som något att hålla fast vid.

ANDRA SOM HAR GJORT

Det finns andra smyckekonstnärer som har gjort handtag, Beatrice Brovia och Nicolas Cheng⁴ till exempel. Men jag relaterar nu mitt arbete mer till konstnärer som vill prata om klimatförändring och miljöfrågor. Studio Swine⁵ gör projekt som ofta handlar om material och tings ursprung. De gör det på ett oerhört hippt sätt, med videos och snygga typsnitt.

Jag inspireras oftast inte av andra människors konst. Men jag kan se likheter mellan det jag och Studio Swine gör. Det handlar om att försöka prata om klimatfrågor, samtidigt som en vill skapa föremål. Det är en konflikt. Kan vi skapa alls, när vi vet att det påverkar Jorden negativt, att människor lider på vår bekostnad?

Jag tror inte att det nödvändigtvis behöver bli en konflikt, men det är lätt att det blir så.

OM PETROLEUM

Jag har ägnat en oändlig tid åt att värma och hålla vax i vatten. Det är oklart vad vax innehåller, men på ett eller annat sätt kommer det från olja, det liknar paraffinljus i sin massa. Jag har hållt vax i vatten förut och gjutit av i brons, och jag letar nu efter samma typ av vax som jag använde då. Det la sig i oerhört detaljrika vågor, som påminner mig om hur olja betar sig.

När jag gjuter vaxet i brons så blir det väldigt hårt. När jag väl tar upp petroleum ur marken finns det ingen återvändo. Det är som att oljan flutit ut i havet och fastnat.

Jag har testat alla olika sorters vax. Bivax, bivax blandat med olika hårda vaxer. Hårt vax, mellanhårt vax, mjukt vax. Blandade hårdheter. Jag har testat olika varmt vatten. Olika faktorer ger olika resultat. Men tillslut. Injektor-vaxet gör som jag vill! (bild 11)

Jag brukar börja dagen med att sortera gårdagens vaxformer. Över natten har fukten på bitarna avdunstat och jag kan återanvända de vaxformer som inte är tillräckligt intressanta för att sparas. Jag håller det varma vaxet nära vattenytan, vattenkärlet är lite större än det jag använt förut, det bildas vågor när jag stöter till kanten. Jag får till den perfekta formen. Oljan har flutit ut i en böj, som ett handtag som smält och börjat rinna nedför dörrbladet.

När jag ska gjuta av formen i brons går allt fel. Ugnen har dött över natten, tre stora gipskuvetter innehöll antagligen för mycket vatten för att vår lilla smykesugn. Natten till måndag fungerar ugnen igen och vi gjuter. Jag har nerverna på utsidan. Jag vill verkligen att det ska fungera. Det fungerar inte. Bronset svalnar för fort och mindre än halva handtaget kommer ut.

vaxinjektor

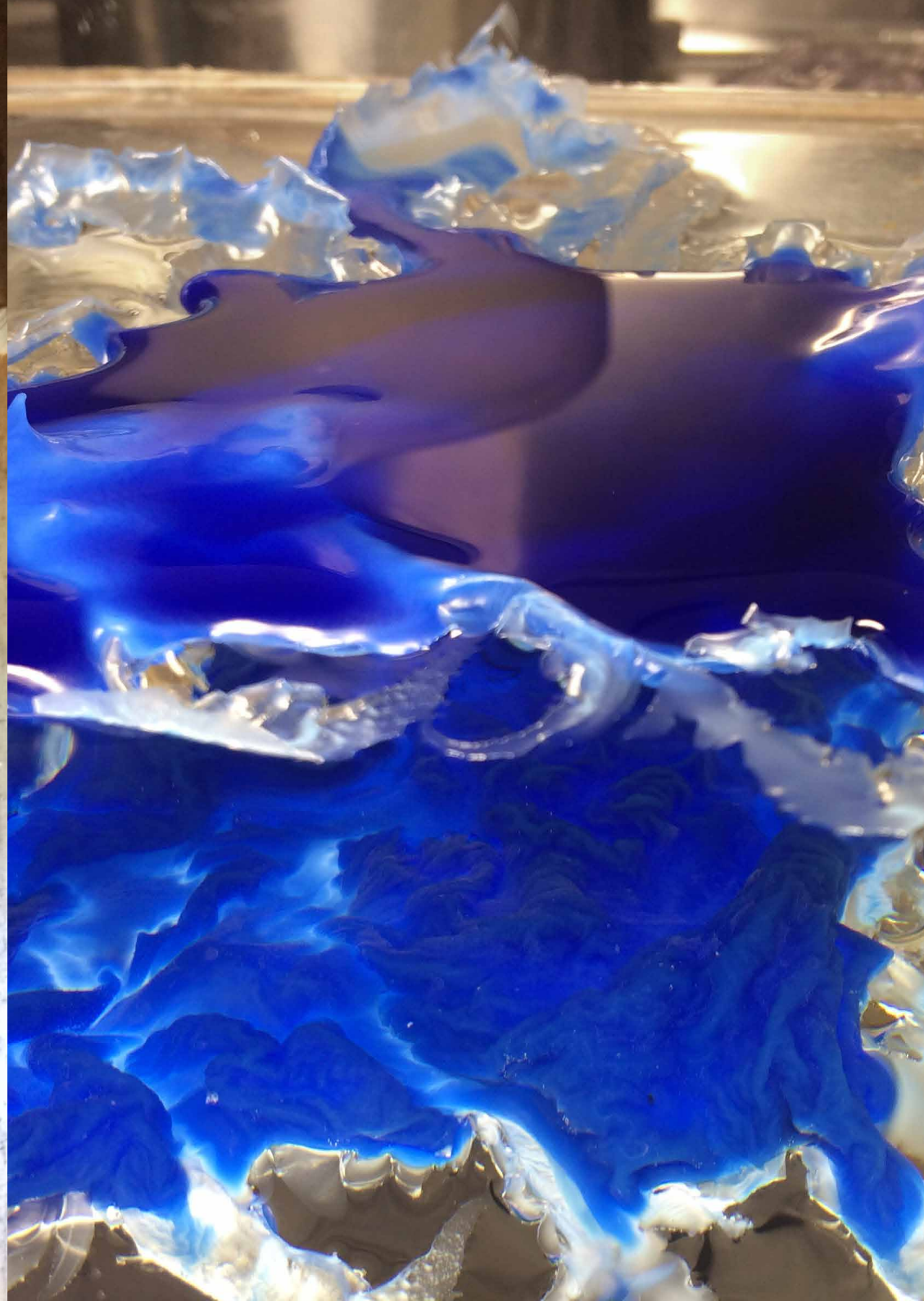

26 MARS

Jag gör tiotusen saker samtidigt. DET GÅR FORT NU

27 MARS

Handtagen som blir till nu berättar faktiskt olika saker.

Jag har inget handtag som är färdigt ännu och alla kommer inte att hinna bli. Jag tror att jag ser en lagom variation framför mig, därför jag vill inte ta bort något. Men istället för att välja bort så väljer jag vilka som är viktigast för mig att hinna. Det som hamnar i skarven är inomhusväxt-handtaget. Jag misslyckas varje gång jag försöker gjuta det.

Inomhusväxt-handtaget handlar precis som Skogsavverkning till stor del om den identitet jag vill tillskriva mig själv, hur en känner sig i närhet med naturen när en omger sig med vissa ting. Inomhusväxter framodlas på ett sätt som är långt ifrån naturligt. Det som är spännande med växterna är också att de verkligen är dekoration. Det finns tradition av att göra handtag med växtmotiv. Men jag hinner nog inte göra dem.

2 APRIL

Min mamma går en kurs på sitt jobb som hon berättar om för mig, ”Förändringens fyra rum”.⁶ Det är en form av psykologisk teori om hur vi ständigt förändras. En använder sig alltså av fyra så kallade rum, *nöjdhet* (jag tolkar som där du känner dig trygg), *självrensning* (jag tolkar som självkritik), *förvirring/konflikt* (tvivel) och *inspiration/förnyelse* (skapande förändring). Oftast går vi i cirklar genom de här rummen i just den ordningen, det är svårt att hoppa mellan olika rum. Hela tiden strävar vi efter nöjdhet. Det finns flera liknande teorier som förklarar ungefär samma sak. Men jag tror på att vi hela tiden söker efter det som är vår trygghet.

När jag håller på och skapar så går passerar jag runt cirkeln om och om igen väldigt snabbt och det är påfrestande, det är starka känslor hela tiden. Min trygghet ligger i att göra, att låta materialet berätta för mig vad som är intressant. Det är som att låta något utanför sig själv ta kontrollen. Men det varierar också mellan olika material. När jag försöker bestämma innan vad materialen ska göra, som tex trähandtaget, går det enkelt att bara rita skissa upp hur det ska göras och sen bara göra. Trä är ganska enkelt att bestämma över, men det är också ganska påfrestande, för jag bestämmer allt. När jag håller vax i vatten har jag knappt någon kontroll alls. Visst, successivt får jag mer kontroll, men aldrig helt. Och även om det är frustrerande så är det skönt att då och då få lägga över ansvaret på materialet.

Kanske är det också för att ta mig till det trygga rummet som jag arbetar med flera olika saker samtidigt. Jag får pausa från beslut och medan ett beslut får vila så har ett annat mognat för mig.

Det finns många små processer i den stora processen.

9 APRIL

Efter många adrenalintimmar får jag ut något från gjutning av petroleum. Det går inte bra, men det blir något som jag kan rädda. Jag får lära mig att gjuta stag och lära mig att löda i brons. Nu finns det flera handtag som är nära att vara klara.

OM ATT VILJA HA

Om vi ska rädda jorden, måste vi vänja oss vid att ha färre prylar. Jorden mäktar inte med att alla människor ska äga lika mycket som jag äger.

Jag vill ha saker som jag egentligen inte behöver ganska ofta. Jag tror antagligen att ting definierar mig. Har fått lära mig att jag inte är tillräcklig, att jag behöver saker för att bli mig själv. Jag ser på habegär som en mångsidig, men mest obehaglig känsla. Det känns som att jag inte kan lita på mig själv i den. Habegär får mig att sva- ja i mina värderingar, att strunta i vad som krävs av Jorden för att tillverka saker och skeppa dem härs och tvärs över klotet på dålig olja.

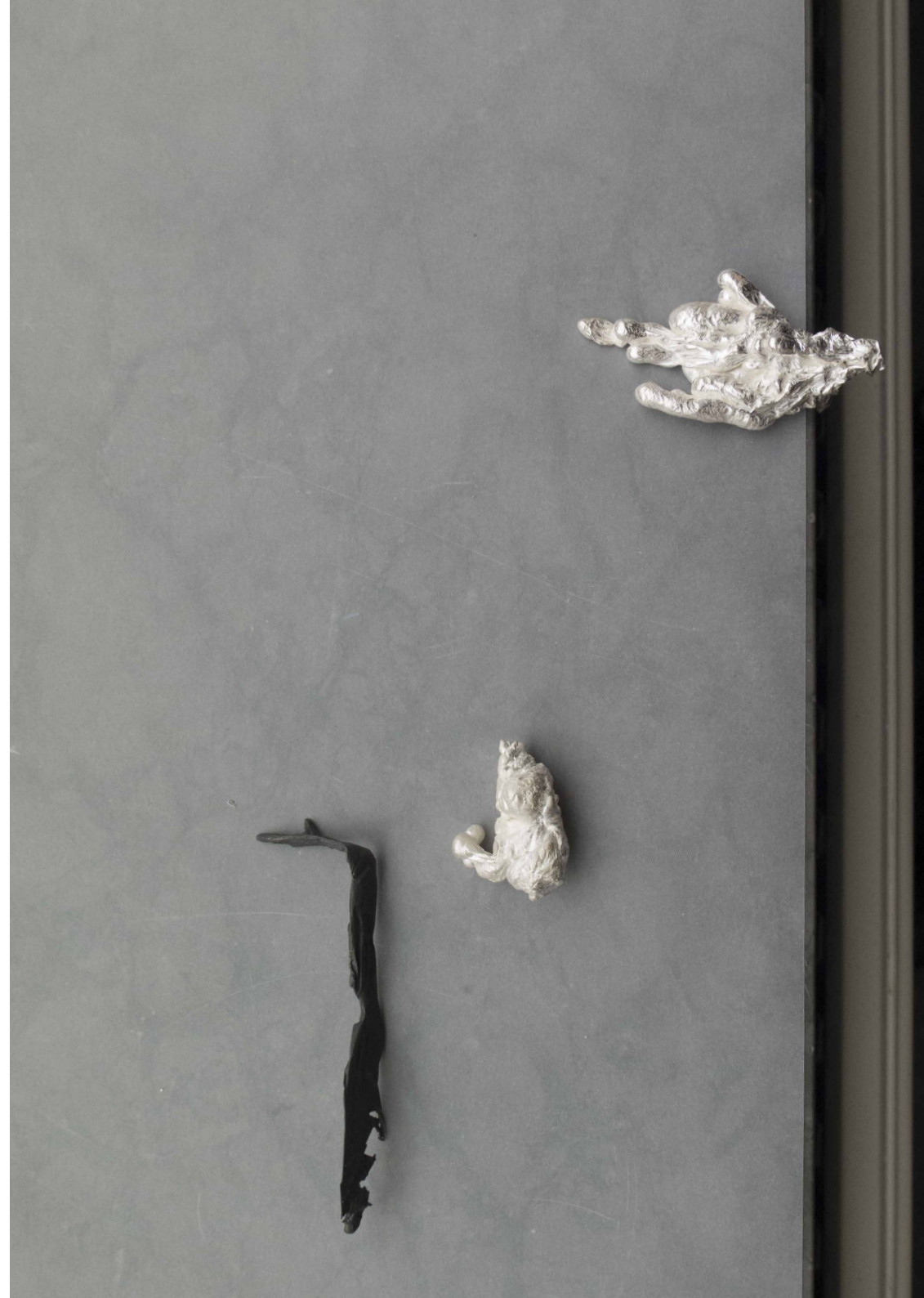
Begär efter ting får mig att tro att jag inte räcker. När jag mår bra, är nöjd med mig själv och inte upptagen av mitt jag, så är begäret efter ting väldigt litet. För mig är det självklart att detta är kapitalismens fel, den vill att min grundinställning till mig själv ska vara tom. Den vill att vi ska köpa för att det stora systemet ska fungera och den vill att vi tillverkar saker som inte håller.

Habegäret är en silverklump, pärlan. Jag vill att det ska bli en ganska obehaglig klump i ett traditionellt värdefullt material. Det ska glänsa och vara åtråvärt. Inte vara mer komplicerat än att det sitter fast på dörren med en magnet. Det kan inte öppna en dörr, allt du får är habegär.

Att hälla rinnande silver mot en titanplåt känns slösaktigt, känns fel men ändå rätt. Det fångar ett ögonblick, en stillbild. Blandade känslor av att ha ett val, att köpa eller inte köpa. Att slösa eller inte slösa.

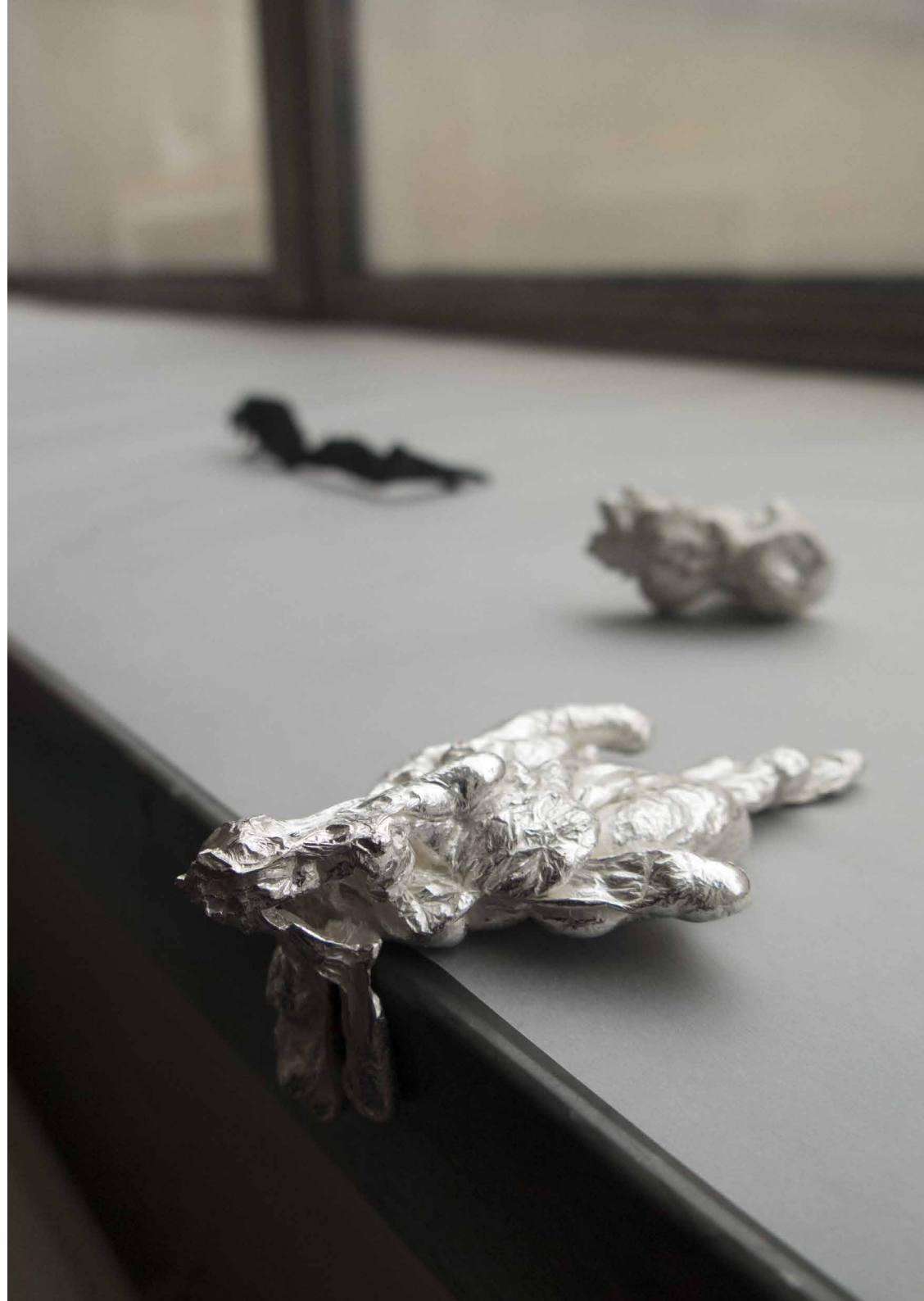
6 APRIL

Jag tror att varje gång jag håller varm metall så får jag blackout. Jag har känsliga nerver och jag funderar på om jag verkligen tål adrenalin. Jag har vågat så mycket under de senaste månaderna. Jag har använt många maskiner som jag aldrig vågat använda förut. Jag har till exempel lärt mig använda fyrkantsborren och horisontalborren i träverkstaden. Jag har använt acetylen i metallverkstaden flera gånger. Jag har smält olika metaller och hållt dem. Fast att jag har avskytt att gjuta så har jag gång på gång gjort det. Över huvud taget så har jag använt verkstäderna mer. Att våga har tömt ut min energi på ett helt nytt sätt. Jag tror inte att jag är modigare nu än i början av terminen, men det har nog förändrat mitt sätt att se på mig själv. Även om jag är rädd, så är jag inte feg.

*DET SOM JAG
HINNER*

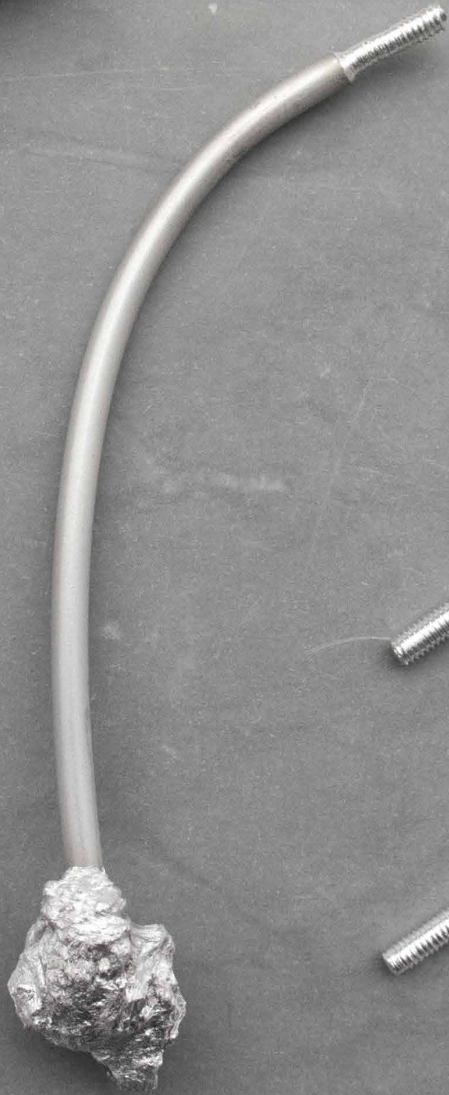
HABEGÄRET

SKRÄPET

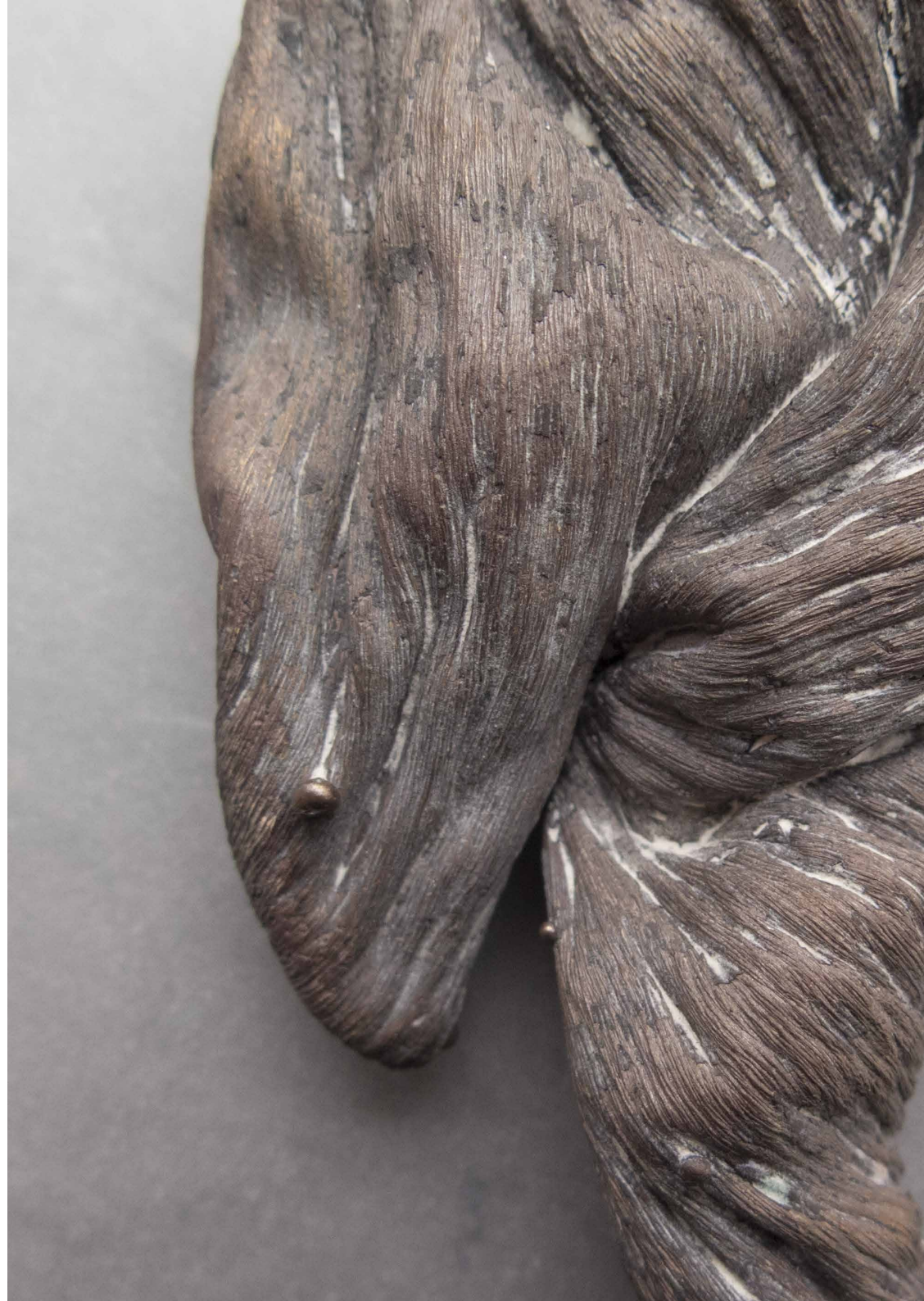

PETROLEUM

ENGÅNGSHANDTAG

SKOGSSKÖVLING

OM JAG BACKAR OCH TITTAR PÅ DET JAG HAR GJORT

Mitt arbete har resulterat i ett antal former, ett antal handtag. Handtagen jag gjort bär på olika berättelser som i grunden handlar om hur jag använder material på Jordens bekostnad. Ibland är de rent konceptuella, ibland är de en gestaltning av känslan av otillräcklighet och klimatångest, och ibland en gestaltning av konsekvensen av att jag använder vissa material. Ibland är det tydligt, ibland luddigt.

Mitt resultat är inte vad jag förväntade mig. Jag trodde att mitt arbete skulle vara ett mer intuitivt utforskande av form och känsla. Där begreppen otillräcklighet, det förstörda, det mörka eller dolda skulle leda mig. Jag förväntade mig ett mer sensibelt resultat. Frustrerade material och bräckligare former. Andra format och fler material. Jag trodde att jag skulle landa i mer traditionella smycken, kanske pendants, som mer stod för *något att hålla fast vid*. Taktila föremål som förankrar eller tröstar.

Istället drogs mitt fokus mot materialens ursprung, och på vilket sätt jag själv påverkar klimatet. Det var ett sätt att göra de stora frågorna begripliga för mig. Det blev mer konkret, mer handfast och konstruktivt.

Handtaget blev nu, mer än ett vardagsobjekt, en symbol för öppnandet av dörrar. Handtagen är inte bra på att öppna dörrar, eftersom mitt sätt att använda material inte är en utväg. Inte är hållbart.

FLER OCH KANSKE AV- SLUTANDE REFLEKTIONER

Att ha tidspress har gjort att jag har vågat göra saker som jag annars inte vågar. I övrigt så är jag inget fan av tidspress. För mig är deadlines ett dåligt hittepå. För i takt med att jag vågat mer än vanligt, så har jag också slösat mer än förut. Jag har aldrig varit så sparsam med material som jag varit i den första halvan av projektet, vilket helt beror på att jag gjorde mig själv medveten om varje inköp av material. Jag ville helst bara återvinna. Men när min tredje gjutning av petroleum-handtaget misslyckades så kände jag mig tvungen att släppa på min medvetenhet, för att projektet skulle kunna hinna bli det som jag ville.

Jo, jag hade kunnat tänka än mer på klimatet. Jag hade kunnat ge mig själv ramar för vilka material och vilka metoder som jag fick använda för att spara på energi och material. Det har jag inte gjort, för jag var inte där än. Men det är där min klimatångest är nu, och jag är säker på att jag kommer att vara mer sparsam framöver.

Det uppkom under opponeringen av den här rapporten att jag inte tar chansen att påverka den icke-invigde, jag förklarar inte varför vissa material eller ett visst beteende borde undvikas, om en vill rädda Jorden. Jag resonerar såhär. Vill någon veta mer om varför skogsavverkning är knepigt för miljön, så googla det. Det jag ville lägga fokus på i rapporten var mina känslor inför förstörelsen, mitt förhållande till materialen. Det som jag kanske egentligen vill ha sagt, kanske främst till mig själv, är att vi måste lära oss att tänka efter. Sluta att tro att vi själva bestämmer över jorden.

Klimat- och miljöfrågor fick större betydelse i arbetet än jag förväntade mig. En kan tro att det är jobbigt att vara i ett projekt med tung tematik, men jag har snarare succesivt känts mig lättad. Eftersom jag har känt någon form av förändring. Efter att ha tittat på UR-serien *Zero Impact*⁷ kollade jag upp hur mycket koldioxidutsläpp jag står för årligen.

Jag äter inte längre lika mycket ost och mjölk. Jag har äntligen tagit tag i att byta till ett bättre elbolag. Jag kommer inte att flyga i år. Projektet har påverkat mig och det känns bra. Handtagen blev ett slags sätt för mig att *handle* min klimatångest.

Under opponeringen av den här rapporten fick jag också höra att det upplevs som att jag känner mig ensam i klimatångesten. Hur mycket ska individen, jag, behöva bära? Jag vet att jag inte är ensam. Att prata om mig själv har mest blivit ett sätt för mig att närma mig ämnet, jag har inte velat skylla på andra eftersom jag själv inte är perfekt. Samtidigt har jag tänkt att arbetet också blir en reflektion över hur vi kan påverkas av klimatångest. Om det i grunden är en bra eller dålig känsla att ha, har jag inte velat konstatera. Nu gör jag det ändå.

Caroline Ringskog Ferrada-Noli skriver i *Kära Liv och Caroline* som svar på en fråga om hur vi ska minska köttkonsumtion: ”Att gå på lchf-diet eller älska fransk mat är något man gör eftersom man tycker att man förtjänar det. Det kanske man inte gör. Men det är fel att lägga ansvaret på varje människa att svara på den moraliska fråga som är: ska jag köpa gött kött eller ska jag köpa det som är bäst för någon annan, ett djur till exempel. Man kommer att välja sig själv. Konsumentmakt genererar destruktiv introspektion snarare än förändring: man köper kefft kött och hatar sig själv istället för staten. Eller köper något bra och är självgod. Ingenting har förändrats, förutom på ett meningslöst mikroplan. Till syvende och sist handlar det om det fria valet och då kan man välja ”att göra rätt” med motiveringen att ”det är rätt för en själv”. Därför är köttskatt en utmärkt idé. Jag tycker som Liv: förbjud icke-ekologisk kött. Och förbjud allt som gör att det blir upp till var och en att varje stund rannsaka sin egen moral.”⁸

Jag blir ganska irriterad när jag läser det. Kanske för att det gör mig osäker. Jag håller helt och hållet med Caroline och Liv om att det måste stiftas lagar. Men, jag upplever att de frånsäger sig ansvar genom att skylla på staten. Att lägga sin röst på rätt parti brukar inte leda till revolution. Och Sverige är ett av de länder som har absolut störst påverkan på naturen per person i världen.⁹ Stora förändringar av samhällen brukar väl börja med att människor på ett eller ett annat sätt lider och verkligen innerligt vill ha förändring?

Kan vi inte lära oss att gå utanför oss själva, inse att vi själva inte är det viktigaste i den här världen? Jag lyssnar på en SvDs podcast *2 grader*.¹⁰ Marta Cullberg Weston, som är leg. psykolog och psykoterapeut, förklarar att våra hjärnor har mycket välutvecklade skyddsmekanismer för att hantera hot som är nu och akuta. Om en varg kommer emot oss agerar vi blixtnabbt. Men när det gäller koldioxid, det som händer långt borta eller i framtiden, kan vår

mänskliga hjärna inte hantera det på samma sätt.

Jag tolkar det som att det är här klimatångesten (som hon hellre kallar för klimaträdsla, då ångest är en orealistisk rädsla och rädslan för klimathotet är realistisk) fyller en funtkion. Det är bra att vi känner något. Samtidigt har vi människor väldigt svårt för maktlöshet. Risken är att vi blir apatiska, ger upp hoppet om att det går att göra något åt klimathotet. När en är deppig och ledsen så stänger en ofta in vrede. Cullberg Weston menar att det är viktigt att istället få tag i den vreden och vända depression till aktivitet. Hon menar att praktiska saker som att sopsortera. För en del kan det säkert räcka med att lägga sin röst på ett visst parti, det som spelar roll är att vi känner att vi gör något och undviker maktlöshet.

Om jag skulle börja strunta i mina sopsorteringsritualer, kommer jag antagligen fortfarande att lägga i min röst på samma parti, men för mig räcker inte det. För ju starkare min klimatvrede är, vilket jag känner att den blivit under det här projektet, desto mer förändringsbenägen blir jag. Jag vill ha revolution.

Kan min vilja att göra rätt skapa ett gap mellan mig och den som väljer att inte göra något åt klimathotet? Det är mycket möjligt. Jag kan verkligen bli frustrerad på andra som inte bryr sig och de ser mig säkert som en moralist. Jag förstår det. Samtidigt så skapas ju gap mellan människor genom alla typer av politiska åsikter, religiösa övertygelser eller filosofiska åskådningar.

Jag kanske väljer mig själv, som Ringskog Ferrada-Noli skriver, fast på ett annat sätt, när jag känner att jag åtminstone gör någonting. Jag vill istället för att vara självgod försöka tänka att om jag gör något, så kanske någon annan också gör det. Jonas Mosskin (leg. psykolog) säger: ”Går flocken i en riktning som är hållbar kommer de flesta göra det, bara för att alla andra gör det.”¹¹ Det inger hopp för mig.

KÄLLFÖRTECKNING

1

[Companion Websites]. (2012, 17 december). *Performance Studies: An Introduction - Performativity* [Videofil]. Hämtad från <https://www.youtube.com/watch?v=Wm3kvxRFS58>

2

Wabi-sabi. (2017, 15 april). I Wikipedia. Hämtad 2017-05-28, från <https://en.wikipedia.org/wiki/Wabi-sabi>

3

Baltscheffsky, S. (Producent). (2017, 11 januari). *Klotet* [Podcast]. Hämtad från <http://sverigesradio.se/sida/avsnitt/835844?programid=3345>

4

Conversation piece. (2017) *Conversation piece Ch. 1: On the doorway*. Hämtad 2017-04-28, från http://www.conversationpiece.co/on_the_doorway_01.html

5

Studio Swine. (u.å.) *Swine about*. Hämtad 2017-04-28, från <http://www.studioswine.com/about>

6

Förändringens fyra rum. (2017). *Modellerna*. Hämtad 2017-04-28, från <http://www.forandringensfyraryrum.se/om-forandringens-fyra-rum/modellerna/>

7

Bertell, M. (Producent), & Mannbrink, D. (Redaktör). (2016). *Zero Impact* [TV-program]. Sverige: Utbildningsradion (UR)

8

Strömquist, L. & Ringskog Ferrada-Noli, C. (2015). *Kära liv och Caroline*. Stockholm: Natur & Kultur.

9

Världsnaturfonden WWF. (2017). *Living Planet Report 2016 - så mår planeten jorden*. Hämtad 2017-05-11, från <http://www.wwf.se/wwfs-arbete/ekologiska-fotavtryck/living-planet-report/1672817-tva-tredjedelar-av-planetens-rygggradsdjur-riskerar-att-forsvinna-till-2020>

10

Karén, F. (Ansvarig utgivare). (2015, 1 december). *SvD 2 Grader #9 Klimatångest – och varför hjärnan inte klarar klimathotet* [Podcast]. Hämtad från <https://www.svd.se/kann-klimatvrede-i-stallet-for-klimatangest>

11

Lund, S. (2016, 22 januari). Psykolog: så kan vi hantera klimatångesten. *Arbetet*. Hämtad 2017-05-11 från <http://arbetet.se/2016/01/22/psykolog-sa-kan-vi-hantera-klimatangesten/>